

Asia: VN/18098/2025

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi lapsen erityisestä suojelusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Taustatiedot lausunnonantajalta

Edustan

Hyvinvointialue, Helsingin kaupunki tai HUS

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

Osittain

Perustelut tiiviisti

Esitys on pääosin kannatettava. Suurin haaste on se, että sosiaalihuoltolain ja lapsen erityisestä suojelusta annetun lain yhdyspinta ei selkene. Kannatettavia asioita ovat erityisesti varhaisemman tue vahvistaminen, lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän velvoitteiden keventäminen ja lastensuojelulaitosten nykyistä joustavampi henkilöstön käyttömahdollisuus sekä huostaanoton kriteerien tiukentaminen.

2. Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

Osittain

Perustelut tiiviisti

Sosiaalihuoltolain ja lapsen erityisestä suojelusta annetun lain yhdyspintaa ei ole esityksessä kyetty selkeyttämään. Rajaa on nostettu esityksessä, mutta asiakastyön tasolla lainsäädäntö ei tarjoa riittävää linjausta määrittelylle. Käytännössä hyvinvointialueet voivat joutua jatkossa omilla suosittavilla ohjeistuksillaan määrittelemään sosiaalihuoltolain ja lapsen erityisestä suojelusta annetun lain soveltamisen rajan.

3. Mikä seuraavista vaihtoehtoista olisi mielestänne tarkoituksenmukaisin tapa järjestää sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain välinen rajapinta? Valitkaa yksi ja perustelkaa vastauksenne.

Sosiaalihuollon palvelu-uudistustyöryhmän ehdottama laaja uudistaminen (ks. HE-luonnoksen kohta 5.1.1.)

Perustelut tiiviisti

Sosiaalihuollon palvelu-uudistustyöryhmän esittämässä ratkaisussa sosiaalihuoltolain ja lapsen erityisestä suojelusta annetun lain rajapinta oli selkeästi ja yksiselitteisesti määritelty. Nyt ehdotettu rajapinnan määrittely mahdollistaa lukuisia eri tulkintoja kansallisella tasolla ja tuo asiakastyöhön epäselvyyttä. Jos ehdotetulla lainsäädännöllä kuitenkin edetään, on tarve kansalliselle ohjaukselle. Muutoin hyvinvointialueiden tulkinnat ja ohjeistukset tulevat poikkeamaan toisistaan merkittävästi,

kuten nykytila on. Tulkinnallisesti erityisen haastavia ehdotetun säätelyn osalta ovat erityisesti tilanteet, joissa lapsen tuen tarve on ilmeinen, mutta yhteistyö huoltajien kanssa ei käynnisty vapaaehtoisesti. Lisäksi olisi tärkeää selkeyttää, milloin perustason palvelut katsotaan riittämättömiksi ja erityisen suojelun asiakkuus tulee arvioitavaksi.

4. Lausuntopalaute lukuun 1 (Yleiset säännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 1 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Luvun 1 säännökset selkiyttävät lain tarkoitusta ja vahvistavat lastensuojelun asemaa erityisen suojelun palveluna. Myös keskeisten käsitteiden määrittely tukee lain yhdenmukaista soveltamista.

5. Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla muutoksella olevan lastensuojelun asiakkuuden alkamiseen ja päättymiseen?

Lastensuojelun/erityisen suojelun asiakkuuden kynnys nousee, joka on kannatettava asia. Jatkossa sosiaalihuoltolain puolelle siirtyvien nykyisten lastensuojelun asiakkaiden mahdollisuus saada intensiivisempää sosiaalityön työskentelyä heikkenee mitoitusmuutoksesta (30->47 lasta/sosiaalityöntekijä) johtuen. Lain asiakaslähtöinen toteuttaminen edellyttää hyvinvointialueilta kykyä joustaviin toimintatapoihin, jotta asiakkaiden todennäköisesti toistuvat siirtymävaiheet sosiaalihuoltolain ja lapsen erityisestä suojelusta annetun lain välillä eivät johda asiakkaan edestakaiseen ohjailuun.

Ehdotetun lain 8 §:n 5 momenttiin olisi hyvä lisätä myös julkisuuslain 11 §:n mukaiset tilanteet. Esimerkiksi tilanteessa, jossa lapsen etu vaarantuisi, jos asiakkuuden alkamisesta ilmoitetaan toiselle huoltajalle, tulisi olla mahdollisuus jättää ilmoitus tekemättä julkisuuslain 11 §:n mukaisen rajoitusperusteen täytyessä.

Helsingin kaupunki korostaa, ettei lastensuojelun asiakkuuden kynnyksen nostaminen saa johtaa lasten ja perheiden saaman tuen heikentymiseen. Sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden henkilöstöressurssien, osaamisen ja palveluvalikoiman tulee olla riittäviä vastaanottamaan uudistuksen seurauksena perustason palveluihin siirtyvät lapset ja perheet.

6. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää koskevan asiakasmitoituksen joustavoittamisesta mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla säätelyllä olevan?

Säätelyn joustavoittaminen on kannatettavaa muun muassa suurten sisarussarjojen lasten ohjaamiseksi saman sosiaalityöntekijän asiakkuuteen tai asiakkaan paluun mahdollistamiseksi

aiemmalle sosiaalityöntekijälleen. Kansallinen ohjaus on tarpeen, jotta hyvinvointialueiden soveltamiskäytänteet eivät lähde merkittävästi poikkeamaan toisistaan tilapäisyyden ja lapsen edun määrittelyn näkökulmista.

7. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävistä kannatettava?

-

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Sääntely vapauttaa sosiaalityöntekijän resurssia suoraan kohtaavaan työhön ja vahvistaa suhdeperusteista työtä sekä mahdollistaa hyvinvointialueen kykyä johtaa lastensuojelun sosiaalityötä.

Ehdotuksen 10 §:n 1 momentin 3-kohta herättää pohtimaan, miten sosiaalityöntekijä voi käytännössä varmistua siitä, että lapselle haetaan tarpeelliset tukitoimet ja palvelut, kun näiden hakeminen kuuluu huoltajan tehtäviin.

8. Lausuntopalaute luvusta 3 (Lastensuojelun järjestäminen ja kustannusvastuu): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 3 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta sekä vaikutuksista.

Ehdotuksen 16 §:ssä on säännelty lastensuojeluviranomaisen ilmoitusvelvollisuudesta. Pykälän 2 momentissa ilmoitusvelvollisuuden yhteydessä olisi hyvä mainita myös tilanteet, joissa asianosainen muuttaa mielipidettään eikä enää vastusta huostaanottoa. Tällöin toimivalta siirtyy takaisin hyvinvointialueelle, joka tekee päätöksen lapsen huostaanotosta. Myös tästä päätöksestä tulisi informoida hallinto-oikeutta viipymättä.

Ehdotuksessa esitetään Helsingin kaupungin järjestämis- ja päätöksentekovastuulla pidettäväksi edelleen tilanteet, joissa kummallakaan vanhemmalla ei ole ollut asuin- tai oleskelukuntaa Suomessa. Tavanomaisia tilanteita ovat esimerkiksi lentokentällä tai turistimatalla Suomessa olevien lasten kiireelliset sijoitukset. Helsingin järjestämis- ja päätöksentekovastuu koskisi jatkossa vain yksittäisiä lapsia ja perheitä. Velvoitteen piiriin ei kuuluisi useisiin perhekuntiin kuuluvat lapset tai laajamittaisen maahantulon tilanteet. Tältä osin Helsingin velvoitteita kevennettäisiin. Käytännössä voinee tulla epäselvyyttä käsitteiden "yksittäiset perheet" ja "useat perhekunnat" erottelussa. Pykälän yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan näissä laajemmissa tilanteissa on mahdollista soveltaa järjestämislain 52 § säännöstä valtion korvauksista.

9. Lausuntopalaute luvusta 4: Onko ehdotus, jonka mukaan lupa lapsen tutkimiseen annettaisiin jatkossa hyvinvointialueen viranhaltijan päätöksellä hallinto-oikeuden sijaan, mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Sääntely nopeuttaa ja mahdollisesti lisää lapsen tutkimista, kun huoltajat eivät tutkimukseen anna lupaa. Terveystieteiden sääntelyä tulee kuitenkin tämän osalta täsmentää, koska potilaslaki mahdollistaa potilaalle oikeuden kieltäytyä hoidosta. Terveystieteiden huoltoon tulee myös kansallisesti ohjeistaa toimintakäytänteissä, jotta varmistetaan lapsen tosiasiallinen tutkiminen terveydenhuollossa.

10. Selkiyttävätkö luvun 4 ehdotukset lastensuojelun päätöksentekosääntelyä?

Osittain

Perustelut tiiviisti

Ehdotukset selkiyttävät pääosin lastensuojelun päätöksentekosäätelyä ja tukevat nykyistä tarkoituksenmukaisempaa sekä joustavampaa päätöksentekoa. Erityisesti toimivaltuuksien ja menettelyjen täsmäntäminen voi edistää käytännön työn sujuvuutta ja nopeuttaa lapsen tarvitsemien palvelujen järjestämistä.

Ehdotetun lain 24 §:n 1 momentissa puhutaan päätöksentekovallasta kiireellisen sijoituksen lakkaamiseen liittyen. Kohdan tulisi kuulua: kiireellisen sijoituksen lopettamiseen liittyen.

Ehdotetun lain 24 § 4 momentissa on säädetty erityisen huolenpidon osastohoidon aikaisen sijoituspaikan irtisanomisoikeuden delegoinnista sosiaalihuollon viranhaltijalle. Kohta tulisi poistaa. Substanssilainsäädäntöön on perustetonta ottaa hyvinvointialueen hankintoihin ja hankintasuhteisiin sisältyvää säätelyä. Hankintoihin liittyvä toimivalta on säädelty palveluntuottajan ja hyvinvointialueen välisissä sopimuksissa ja hankintoihin liittyvässä lainsäädännössä. Pykälä on epäselvä myös soveltamisen osalta suhteessa omaan tuotantoon. Omalla lastensuojelulaitoksella tulee olla mahdollisuus lopettaa lapsen sijoitus, jos lastensuojelulaitos ei tosiasiallisesti pysty vastaamaan lapsen sijaishuollosta ja lapsen tai muiden sijoitettujen lasten turvallisuus tai henkilökunnan työturvallisuus vakavasti vaarantuu.

11. Lausuntopalaute luvusta 5: Onko ehdotus edunvalvojan palkkioiden ja kulukorvausten rajaamisesta ja yhdenmukaistamisesta valtioneuvoston asetuksella mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia (etenkin taloudellisia) arvioitte ehdotetulla säätelyllä olevan?

Esitys tulee lisäämään hyvinvointialueiden kustannuksia ilman, että näitä lisäkustannuksia esitettäisiin huomioitavaksi hyvinvointialueiden rahoituksessa. Uudistuksen toimeenpanosta aiheutuvat lisäkustannukset on korvattava hyvinvointialueille täysimääräisesti. Lastensuojelun edunvalvojan rooli ja tehtävä sekä säätely on ollut lastensuojelussa epäselvää ja mahdollistanut käyttämisen vain erityisissä tilanteissa. Jatkossa säätely tulee velvoittamaan ja lisäämään edunvalvojien käyttöä merkittävästi.

Muut mahdolliset huomiot lastensuojelun edunvalvontaa koskevasta säätelykokonaisuudesta?

Epäselväksi jää, mitä tosiasiallista hyötyä edunvalvojien käytön lisäämisestä on. Ehdotetussa säätelyssä ei ole määritelty edunvalvonnan laatukriteerejä eikä toiminnan valvontaa ole säädelty yksityiskohtaisesti.

Selvyyden vuoksi olisi hyvä määritellä lastensuojelun edunvalvonnan suhde hankintalakiin. Hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle jää edunvalvojien suorittamat oikeudelliset palvelut sekä muita oikeudellisia palveluja koskevat hankinnat, joiden suorittajan nimeää tuomioistuin tai joiden suorittaja nimetään laissa hoitamaan erityistehtäviä tuomioistuimen valvonnassa (9 § 1 momentin 7-kohta).

12. Muu lausuntopalaute luvusta 5 (Lapsen osallisuus): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 5 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

33 § 2 momentissa on kirjoitusvirhe: pitäisi olla tuomioistuinkäsittelyssä.

13. Lausuntopalaute luvusta 6 (Menettelysäännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 6 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

36 §:n lopussa on ylimääräinen kanssa. -teksti.

14. Lausuntopalaute luvusta 7 (Lastensuojelun avohuolto): Ovatko lastensuojelun avohuoltoa koskevat ehdotukset mielestänne kannatettavia?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen ensisijaisuus on merkittävä muutos ja se edellyttää tehtävänkuvien ja vastuiden määrittelyä sekä riittävää resursointia. Nykyinen lainsäädäntö ei ole velvoittanut aiemmin laajempaan sosiaaliohjauksen käyttöön lastensuojelussa. Sosiaalihuoltolain lapsiperhepalveluita koskeva lainsäädäntö mahdollistaa palveluiden järjestämisen alueen tarpeen mukaan ja on tämän vuoksi kannatettava.

Herää kysymys, miksi muut avohuollon tukitoimet ovat säänneltyinä sosiaalihuoltolaissa, mutta 42 §:n toimeentulon ja asumisen turvaaminen on jätetty tähän ehdotukseen.

44 §:n 3 momentti sääntelee lapsen sijoittamista avohuollon tukitoimena vankilan perheosastolle. Säännöksessä on tiukka kolmen vuoden ikäraja. Säännös vaikuttaa ristiriitaiselta tilanteessa, jossa avohuollon tukitoimet olisivat muutoin riittäviä, mutta ikärajasäännös estäisi sijoittamisen vanhemman kanssa vankilan perheosastolle. Tällöin lapsi jouduttaisiin mahdollisesti huostaanottamaan, vaikka avohuollon tukitoimet ovat ensisijaisia.

15. Lausuntopalaute luvusta 8 (Lapsen kiireellinen sijoitus): Onko kiireellisen sijoituksen jatkoa koskeva ehdotus (keston lyhentäminen 30 vuorokaudesta 14 vuorokauteen) mielestänne kannatettava?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Ehdotus on lähtökohtaisesti kannatettava, koska se korostaa kiireellisen sijoituksen tilapäistä luonnetta ja edellyttää lapsen tilanteen nopeaa arviointia sekä jatkotoimien suunnittelua. Muutos voi myös vahvistaa lapsen oikeusturvaa ja vähentää pitkittyneitä epäselviä tilanteita. Haasteena on kuitenkin lyhenevän kiireellisen sijoituksen aikana luottamuksellisen suhteen luominen lapseen sekä lapsen ja perheen tilanteen ja vaihtoehtojen käsittely lapsen ja perheen kanssa. Haasteena voi olla

myös sosiaalityön mahdollisuus arvioida huostaanoton tarve riittävän kattavasti ja valmistella päätös lyhenevässä ajassa. Tämä edellyttää uusien, vahvempien tukirakenteiden luomista kiireellisen sijoituksen ja huostaanoton vaiheeseen. Muutoin on vaarana, että määräajan lyhentymisen lisää kiirettä päätöksenteossa ilman, että lapsen tilanteen kokonaisarviointi tosiasiallisesti toteutuu

riittävällä tavalla ja mahdollisesti aiheuttaa epäonnistuneita sijoitusprosesseja ja sitä kautta kustannusten kasvua ja inhimillistä kärsimystä lapselle.

14 vuorokauden määräaika kiireellisen sijoituksen jatkamiselle vaikuttaa lyhyeltä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että jo ensimmäisen kiireellisen sijoituksen aikana pitäisi pystyä ratkaisemaan, haetaanko huostaanottoa vai ei, koska pelkästään kuulemisiin on yleensä varattava noin kaksi viikkoa.

16. Lausuntopalaute luvusta 9 (Huostaanotto): Onko huostaanottoa koskeva ehdotus (50 §) mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Huostaanottoa koskeva ehdotus on kannatettava. Ehdotus selkiyttää huostaanoton asemaa viimesijaisena erityisen suojelun toimenpiteenä sekä korostaa terveydenhuollon, perustason palvelujen ja avohuollon ensisijaisuutta ennen raskaampiin lastensuojelun toimenpiteisiin siirtymistä.

Käytännössä terveydenhuollon ensisijaisuuden varmistaminen tulee olemaan arjessa haasteellista. Terveydenhuoltolain 69 § 3 momenttia ei ole käytännössä sovellettu. Kansallisten viranomaisten on välttämätöntä ottaa asiassa vahvempi ohjauksellinen rooli suhteessa terveydenhuoltoon, jotta varmistetaan säätelyn toteutuminen käytännössä.

Läheisverkostosijoituksen ensisijaisuuden mahdollisuuden korostaminen lainsäädännössä on kannatettavaa. Samoin esitys huostaanoton purkamismahdollisuudesta tilanteessa, jossa huostaanoton tarkoitusta ei ole saavutettu. Nykyinen säätely on johtanut yksittäisten lasten osalta kohtuuttomiin tilanteisiin.

Alle 18-vuotiaiden vankien osalta on huomattava, että lähtökohtaisesti huostaanoton perusteita ei ole vankeusrangaistuksen aikana olemassa. Tämän vuoksi on oletettavaa, että alaikäisiä vankeja ei juurikaan tulla huostaanottamaan.

56 §:n 2 momentin sanamuotoa voisi täsmentää esimerkiksi seuraavasti: ”Jos lapsen huolto on lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain nojalla uskottu vanhempien ohella tai sijasta perhehoitolain mukaisen toimeksiantosopimuksen tehneille henkilöille, voi hyvinvointialue edelleen maksaa näille lapsen ylläpidosta ja hoidosta aiheutuvaa korvausta sekä tarvittaessa palkkiota ja tukea lapsen hoitoa ja kasvatusta muutoinkin.” Käytännössä perhehoitajia haetaan harvoin lapsen huoltajiksi vanhempien sijaan. Useimmiten heitä haetaan huoltajiksi vanhempien ohella.

17. Lausuntopalaute luvusta 10 (Kodin ulkopuolinen sijoitus): Onko kodin ulkopuolisten sijoitusten ja sijoituspaikkojen valvontaa koskevien säännösten täsmentäminen ja vastuunjaon selkeyttäminen ehdotetulla tavalla mielestänne kannatettavaa?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

59 §:n 3 momentissa pitäisi todeta, mitä tapahtuu tilanteessa, jossa lapsi on sijoitettuna kotiin yli kuuden kuukauden ajan eikä huostaanottoa ole tämän 6 kuukauden sisällä lopetettu, mutta myöskään sijaishuoltopaikan muutospäätöstä ei ole tehty. Jää epäselväksi, raukeako huostaanotto tällöin vai mikä on oikeustila.

59 §:n 4 momentissa on sama ikärajaan liittyvä ongelma kuin edellä 44 §:n 3 momentissa.

Luvussa oleva perhehoitoa koskeva aineiden ja esineiden poisottaminen kodin ulkopuolelle sijoitetulta lapselta on uusi ja myönteinen säädös, mutta vaatii lapsikohtaisen valvonnan osalta lisäsäätelyä ja täsmennystä.

18. Lausuntopalaute luvusta 11 (Laitoshoidto): Onko ehdotus lastensuojelulaitoksen asuinyksikön henkilöstömitoituksen täsmäntämistä ja osittaisesta joustavoittamisesta (ml. lapsikohtainen vähimmäismitoitus 1 työntekijä/lapsi sekä mahdollisuus suhteuttaa mitoitusta sijoitettujen lasten lukumäärään) mielestänne kannatettava?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla säätelyllä olevan?

Säätely mahdollistaa henkilöstöressurssin tarkoituksenmukaisen käytön erityisesti tilanteissa, joissa erityis- ja vaativan tason osastoilla on paikkamäärää vähemmän lapsia hoidossa. Nykyinen säätely on johtanut henkilöstöressurssin tarpeettomaan kohdentamiseen lähes tyhjälle osastolle tilanteessa, jossa toiselle osastolle sijoitetuilla lapsilla on tarvetta sijaisille tai lisähenkilöstöressurssille. Lastensuojelulaitosten muista sosiaali- ja terveydenhuollon ympärivuorokautisista yksiköistä poikkeavan säätelyn joustavoittaminen on kannatettavaa.

Muutos edellyttää merkittävää muutosta laitosten nykyisissä toimintakäytänteissä sekä nykyisten valvontakäytänteiden uudistamista, muun muassa ennalta ilmoittamattomien käyntien lisäämistä ja samalla myös vahvaa omavalvontaa.

83 §:n ensimmäinen lause tulisi poistaa, pykälän otsikko on kirjoitettu kahteen kertaan.

19. Onko ehdotus turvahenkilöä koskevaksi säätelyksi, jossa turvahenkilön tehtävät ja toimivaltuudet erotetaan selvästi hoito- ja kasvatustehtävistä, mielestänne toimiva?

Ei

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla säätelyllä olevan?

Käytännössä turvahenkilöitä ei ole mahdollista palkata kuin hyvin erityisissä tilanteissa johtuen säätelyn velvoittavuudesta ja sen aiheuttamista suurista kustannuksista.

Turvahenkilöiden rooli ja tehtävät eivät näyttäydä selkeärajaisina ja säätely tulee tuottamaan myös valvonnallisia haasteita.

E erityisen haasteellista sovellettavuuden näkökulmasta on, että turvahenkilön tulee olla palvelusuhteessa palveluntuottajaan. Säätely mahdollistaa edelleenkin vartijoiden käytön henkilöstön turvaamisessa lastensuojelulaitoksissa, mikä on myönteistä.

20. Lausuntopalaute luvusta 12 (Lapsen erityistä suojelua turvaavat rajoitukset sijaishuollon aikana): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 12 säännöksistä 90 § (yhteydenpidon rajoittaminen) ja 93 § (henkilöntarkastus) ja niiden käytännön toimivuudesta ja vaikutuksista.

Henkilöntarkastusta koskevassa 93 §:ssä on säännelty tupakkalain 118 §:n mukaisista tuotteista. Tupakkalaissa ei ole säännöksiä tupakkatuotteiden hävittämisöikeudesta, kuten alkoholilaissa on alkoholin osalta. Jää epäselväksi, mitä pois otetuille tupakkatuotteille tulee tehdä?

21. Lausuntopalaute luvusta 13 (Jälkihuolto): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 13 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Harkinnanvarainen jälkihuolto poistuisi laista, mikä selkeyttäisi tilannetta kansallisesti.

Oikeus jälkihuoltoon syntyisi ehdotuksen mukaan lasten erityisestä suojelusta annetun lain 110 §:n mukaisen määrittelyn lisäksi myös sosiaalihuollon asiakkuuden perusteella. Tarvitaan tunnistettavat kriteerit sille, milloin sosiaalihuollon asiakkuuteen perustuva oikeus jälkihuoltoon syntyy, jotta voidaan taata asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu.

Sosiaalityön ja -ohjaukset roolit vahvistuvat ensisijaisina jälkihuollon työmuotoina, mikä on kannatettavaa, ja käytäntö jo nyt Helsingissä.

Esityksessä on mainittu jälkihuollon asiakkaan subjektiivinen oikeus tiettyihin sosiaalihuollon palveluihin kuten toimeentulolain mukaisiin palveluihin. Lakiin tulisi kirjata tarkemmin, mihin palveluihin jälkihuollon asiakkaalla on subjektiivinen oikeus. Tärkeää olisi myös varmistaa käytännössä se, että jälkihuollon asiakkaat ovat kansallisella tasolla yhdenvertaisessa asemassa palveluiden saamisen suhteen.

110 §:n sanamuodon perusteella jälkihuolto-oikeutta ei synny kiireellisen sijoituksen perusteella, vaikka sijoitus kestäisi pitkään. Esimerkiksi tilanteessa, jossa huostaanottohakemus on vireillä hallinto-oikeudessa ja hakemus hylätään, jälkihuolto-oikeutta ei näyttäisi syntyvän. Onko tämä ollut lainsäätäjän tarkoitus?

113 § sääntelee itsenäistymisvarojen kertymistä. Pykälän alussa todetaan: "Kun lapsi tai nuori on sijoitettu kodin ulkopuolelle sijoitusta avohuollon tukitoimena, 50 §:ssä tarkoitettua sijaishuoltoa tai jälkihuoltoa koskevien säännösten mukaisesti..." Käytännössä perintää ei ole käynnistetty avohuollon tukitoimena toteutettavissa sijoituksissa, koska se voisi johtaa siihen, ettei suostumusta avohuollon sijoitukseen tosiasiallisesti saada. Ainakaan lyhyissä, alle kolmen kuukauden sijoituksissa maksuja ei yleensä peritä. Onko säännös tältä osin tarkoituksenmukainen? Avohuollon sijoituksissa vanhemmilla säilyy yleensä vastuu lapsen kustannuksista, kuten päivähoidosta.

22. Lausuntopalaute luvusta 17 (Voimaantulo): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita voimaantuloa koskevista säännöksistä ja niiden vaikutuksista.

Sosiaalihuoltolain uudistus ja laki lapsen erityisestä suojelusta tuovat merkittäviä muutoksia lapsiperheiden sosiaalipalveluiden järjestämiseen. Muutos vaatii riittävän siirtymäajan ja 1.7.2027 voimaantulo on tämän vuoksi liian aikainen.

23. Lausuntopalaute ehdotuksesta koskien lisärahoitusta tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUV) turvaamiseksi yksityisissä koulukodeissa ja Valtion koulukodeissa: Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita TUV-koulutuksen rahoitusta koskevasta säännöksestä ja sen vaikutuksista.

Muutos selkeyttää lasten oikeutta saada Tuva-opetusta.

24. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen taloudellisista vaikutuksista?

Ei lausuttavaa.

25. Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksen 38 §:n 3 momentilla mahdollisesti olevan?

Ei arvioida tuovan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

26. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen muista vaikutuksista?

Ei lausuttavaa.

27. Vapaamuotoiset huomiot

Luvussa 14 säännellään asian käsittelyä hallinto-oikeudessa. 115 § sääntelee väliaikaisen määräyksen antamista. Myös sosiaalitoimella tulisi olla oikeus vaatia väliaikaismääräystä.

Luvussa 15 säännellään muutoksenhausta. 112 §:n 1 momentti kuuluu: Lapsen vanhempi ja huoltaja sekä henkilö, jonka hoidossa ja kasvatuksessa lapsi on tai on välittömästi ennen asian valmistelua ollut, saavat hakea itsenäisesti muutosta asioissa, jotka koskevat...” Sanamuotoa olisi hyvä täsmentää muotoon: ”Lapsen vanhempi, huoltaja sekä henkilö, jonka hoidossa ja kasvatuksessa...” Nykyinen muotoilu antaa vaikutelman, että kyse olisi vain lapsen huoltajana toimivasta vanhemmasta. Vrt. esimerkiksi 49 §:n säännös kiireellisen sijoituksen yhteydessä tehtävästä mielipiteen selvittämisestä.

Ihatsu Jan
Helsingin kaupunki - Kaupunginhallitus